Odziv Univerze v Ljubljani na sporočilo za javnost informacijskega pooblaščenca o inšpekcijskem nadzoru nad komisijo za preprečevanje korupcije

Na Univerzi v Ljubljani smo zadovoljni z ugotovitvijo informacijskega pooblaščenca (IP), da je bilo ravnanje KPK nezakonito. V obrazložitvi odločitve IP in spremljajočih ugotovitvah pa je vrsta pričakovanih nelogičnosti. Na primer nezakonito pridobljeni osebni podatki ne morejo biti zakonito objavljeni, KPK pa nima pravnega temelja za objavo podatkov posameznikov, ki so v fazi preiskave. Od IP pričakujemo predvsem uvedbo ustreznih prekrškovnih postopkov in odločbo o ukrepih glede zaledne zbirke, ki jo je s prisvajanjem osebnih podatkov KPK ustvarila in jo še naprej obdeluje.

1. Prva od nelogičnosti je v zaključku IP, da objava osebnih podatkov posameznikov od 4. 3. 2015 naprej, potem, ko je uvedel »sistemsko preiskavo«, ni problematična, saj, da gre za informacije javnega značaja. Opozarjamo na dejstvo, da je objava zgolj posledica obdelave osebnih podatkov v t. i. zaledni zbirki KPK, v katero so bili osebni podatki, po ugotovitvah IP pridobljeni nezakonito. **Nezakonito pridobljeni osebni podatki ne morejo biti zakonito objavljeni**.

2. Ravnanje KPK z osebnimi podatki po uvedbi preiskave natančno predpisuje Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije. **KPK nima pravnega temelja za objavo podatkov, ki so v fazi preiskave.** Svoje mnenje, ki lahko vključuje tudi osebne podatke, lahko KPK objavi le skupaj z odgovorom obravnavane osebe, potem, ko je tej osebi dala možnost udeležbe v postopku. Pri tem je odprto vprašanje, ali lahko KPK za preiskavo, ki jo označuje za »sistemsko« in naj torej ne bi tangirala konkretnih posameznikov, pridobiva osebne podatke in jih objavlja.

3. **Objave oziroma nadaljnje obdelave osebnih podatkov, ki so bili pridobljeni za namen preiskave KPK ni mogoče ločiti od preiskave same – od namena njihove pridobitve**. Drugačno tolmačenje je v nasprotju z osnovnimi načeli varstva osebnih podatkov zakonitosti in namenskosti in daje KPK možnost proste presoje objave katerihkoli podatkov, ki jih je kdajkoli pridobila za namen preiskave. Takšna arbitrarna možnost ravnanja državnega organa bi mu dala neomejeno moč nad posamezniki in je v eklatantnem nasprotju z ustavnim načelom zakonitosti delovanja uprave. Podoben člen, kot je 75. člen ZIntPK, je pravilo v področnih zakonih. Pojavi se vprašanje, ali IP meni, da sme osebne podatke, ki bi bili po njegovi lastni presoji informacije javnega značaja, ne da bi imel posameznik možnost vplivati na vsebino objavljenih informacij, objavljati policija, tožilstvo, sodišča, vsi državni organi in organi v javnem sektorju. **IP očitno ocenjuje, da ni ovir, da vsak pri sebi vzpostavi svoj spletni Supervizor in v njem objavlja osebne podatke, ki jih je pridobil pri svojem delu in zanje meni, da so informacije javnega značaja.**

IP v uvodu sklepa poudarja, kako zgledno je izključena možnost javne objave zneskov, v katere bi bile vključene pokojnine, bolniška nadomestila, socialni transferji idr. Po Uredbi o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja upravljalcem teh podatkov ni treba posredovati v svetovni splet, ovir glede na razlogovanje IP pa ni. IP dopustnost javne objave osebnih podatkov v Supervizorju utemeljuje s tem, da ta ni prepovedana, prepovedana pa tudi ni javna objava podatkov o pokojninah in nadomestilih za bolniško odsotnost, ki jih prejemajo posamezniki – torej je tudi objava pokojnin in bolniških nadomestil posameznikov po IPdovoljena in ni ovir, da tako ZZZS kot ZPIZ vzpostavita svoj spletni Supervizor. Gre namreč za porabo javnih sredstev, objava zakonito pridobljenih osebnih podatkov pa ni prepovedana.

4. Sama uvedba sistemske preiskave ne spremeni dejstva, da osebni podatki v t.i. zaledni zbirki KPK niso bili pridobljeni za namen preiskave, ampak prisvojeni brez pravnega temelja in izven dogovora z UJP. KPK je izkoristila tehnične pomanjkljivosti izmenjave podatkov z UJP in si, vedoč, da tega ne sme, prisvajala osebne podatke, ki so zaradi napake ostajali v rubriki nakaznice »namen nakazila«. Podatki o prejemnikih nakazil po avtorskih in podjemnih pogodbah so del tako opisane zbirke, ki je nastala in še obstaja brez pravnega temelja. Pravno sporna je celotna t. i. zaledna zbirka, katere del so podatki o prejemnikih honorarjev, poleg teh pa kot kaže na še na desetisoče osebnih podatkov (številk transakcijskih računov, osebnih imen ipd) oseb, ki niso prejemniki honorarjev. Uvedba preiskave in presečni datum 4. 3 .2015 na opisano spornost zbirke, ki je nastala in obstaja brez pravnega temelja, ne vpliva. Podatki o prejemnikih honorarjev so vključeni v t.i. zaledno zbirko in so njen del. **Ker je nezakonita celotna t. i. zaledna zbirka (nastala s prisvojenimi osebnimi podatki zaradi napak v načinu izmenjave med UJP in KPK), ne more biti zakonit ravno/samo del, ki se nanaša na prejemnike honorarjev.**

5. Glede na način prisvajanja osebnih podatkov s strani KPK in izgradnje t. i. zaledne zbirke, nikakor ni mogoče enačiti prisvojenih osebnih podatkov s točnimi in avtentičnimi podatki, ki bi jih KPK pridobil za namene preiskave od posameznih izplačevalcev in ne tako, da bi sklepal, da določen honorar pripada določenemu posamezniku. Osebni podatki, ki so del t.i. zaledne zbirke nikakor niso podatki, na podlagi katerih bi državni organ lahko vodil preiskavo. V samo dveh mesecih se je namreč pokazala vrsta napak, pri čemer je KPK posameznikom, ki so to zahtevali celo zavračala seznanitev z lastnimi osebnimi podatki, s trditvijo, da ne vodi nobene zbirke. Posamezniki, katerih osebni podatki so vsebovani v t.i. zaledni zbirki, še vedno ne vedo, katere njihove osebne podatke obdeluje KPK, za katere namene in od kod jih je pridobil.

6. IP je kot »novo mejo« sorazmernosti za objavo osebnih podatkov, za katere sicer ve, da so bili pridobljeni nezakonito oziroma, da so še del preiskave in se preiskujejo, sprejel 150.000 evrov v desetih letih, pri čemer ve, ker ga je o tem obvestil prijavitelj, da KPK svojega »skrbnega« tehtanja pravic posameznikov in javnega interesa ni dokumentirala – o tem ne obstaja nobena zabeležka. **Tudi po prebiranju odločbe IP ni mogoče ugotoviti, ali je bilo tokrat načelu sorazmernosti zadoščeno s tehtanjem pravic, ali je bilo ponovno kot ob objavi narejeno v celoti na pamet.** V Uredbi, ki jo IP navaja v obrazložitvi, gre za naknadno letno objavo subvencij. Objavi se letni prejemek, potem, ko nikakor ni več sporno, kolikšen je bil. KPK objavlja osebne podatke prejemnikov honorarjev, po novem za deset let in brez izrecnega pravnega temelja (kot ga v opisanem primeru predstavlja Uredba) – kar je očitno neprimerljivo z ravnanjem KPK.

7. Pooblaščenec v obrazložitvi popolnoma spregleda, na kar ga je prijavitelj opozoril v prijavi, da je omejena/prepovedana ponovna uporaba informacij javnega značaja, ko gre za podatke o prejemnikih javnih sredstev, ki so fizične osebe (8. odstavek v zvezi s 4. odstavkom 10. a člena ZDIJZ). Podatki o datum transakcije, znesku in valuti transakcije, namenu plačila, računu, nazivu ali firmi in sedežu prejemnika v dobro se ne smejo objaviti na spletu, če je prejemnik fizična oseba. Citirana določba se nanaša na UJP. **Kar je z zakonom prepovedano UJP ne more biti brez zakonskega temelja dovoljeno KPK**.

Opisane so samo bistvene nelogičnosti v obrazložitvi odločitve IP. Glede na to bomo razmislili o nadaljnjih ukrepih, predvsem pa od IP pričakujemo, skladno z njegovo ugotovitvijo o nezakonitosti tako obdelave osebnih podatkov v zaledni zbirki, kot posledično tudi nezakonito objavo osebnih podatkov (zaenkrat za podatke, ki so starejši od desetih let), uvedbo ustreznih prekrškovnih postopkov, tudi podajo kazenske ovadbe zaradi nezakonite javne objave osebnih podatkov (po 143/I členu KZ-1). Prepričani smo, da je z objavo osebnih podatkov številnim posameznikom nastala nepopravljiva škoda.

Od IP v nadaljevanju pričakujemo tudi odločbo o ukrepih glede zaledne zbirke, ki jo je s prisvajanjem osebnih podatkov, ki jih ne po zakonu ne po pogodbi z UJP KPK ne bi smela pridobiti, KPK ustvarila in jo očitno še naprej obdeluje.

Dodatne informacije: Odvetniška družba Pirc Musar, odvetnica Nataša Pirc Musar, natasa@pirc-musar.si